



מעדותו של שלמה דרגון על מרד הזונדרקומנדו בבירקנאו

ש. האם אתה זוכר מהן הנסיבות שהובילו לתחילתו של ארגון מרד של אסירי ה"זונדרקומנדו" בבירקנאו?

שלמה: בהתחלה הארגון היה תלוי במצב ששרר בחודשי הסתיו והחורף של שנת 1944. כיוון שבאותו זמן לא נזקקו להרבה ידיים עובדות במשרפות – באותה תקופה מנינו כמה מאות גברים, במשרפה III - היינו בטוחים שאנחנו נהיה הבאים בתור להמתה בגז ולהשמדה. חשבנו על מרד. היו כמה תוכניות: לפי תוכנית אחת היינו אמורים להכריע את הגרמנים בעת השמירה הלילית על המשרפה – בעת משמרת הלילה – ללבוש את מדיהם ולברוח.

היו גם תוכניות אחרות, אבל תוכניות אלו לא היו משכנעות. שוב ושוב חשבנו שעכשיו הגיע הרגע, ואולי הפעם נצליח. אבל התוכניות לא יצאו אל הפועל. ארגון המרד נמשך כשנה אחת. חיכינו לשינוי במצב ששרר מחוץ למחנה, שהיה בו כדי לסייע להצלחה...

ש. האם היתה תוכנית שהובאה לידיעת המשתתפים במרד?

שלמה: רצינו לבצע את המרד יחד עם מורדים ממחנה אושוויץ 1. בעת המרד רצינו לפוצץ את המחנה ולהרוג את הגרמנים. אחת המשימות החיוניות ביותר היתה הפסקת זרם החשמל למחנה ולגדרות החשמליות. כשעת כושר נקבעה שיבתן של חוליות העבודה מבחוץ, כלומר אלה שעבדו מחוץ למחנה...

האם אתם יכולים לתאר את מהלך המרד?

שלמה: המרד החל באוקטובר 1944. הוציאו את הקבוצה שלנו ממשרפה III לחצר, ואז החלה סלקציה... הגרמנים רצו לערוך סלקציה במאה אסירי זונדרקומנדו. אחדים מאתנו רצו לפתוח מיד במרד, בלא לחכות לפקודה... פתחנו בהתקפה על אנשי הס"ס והסתייענו בכל מה שנקרה בדרכנו. פצענו שנים עשר איש...

מקור: גדעון גרייף, בכינוי בלי דמענות, יד ושם, ירושלים, עמ' 195-199.